

Пътешествие в театъра

на

Леон Даниел /1927-2008г./

театрален режисьор, педагог, преводач, автор на 5 книги за театъра

Съставител: доц. д-р Мирослава Кортенска

Пъзелът - Леон Даниел

Личността му винаги носи нещо неочаквано, той е необикновено съчетание от на пръв поглед несъчетаеми прояви. Пъзелът- Леон Даниел е труден за нареждане, той очертава сложни, но силни линии. И най-важното не можеш да го сбъркаш с никой друг. Даниел е задълбочен, но и изключително динамичен, мислител, но не сухар, човек, който не се подчинява на нищо наложено му отвън- цензура, трудни обстоятелства, местене от театър в театър... Той е цялостен, защото следва свои търсения, открива нови светове, неуморен е...Театърът на Леон Даниел е самият той, самата негова личност! Той създава школа и е забележителен педагог без да преподава в театралната академия. Гонен и местен по театралната карта, като неудобен, Даниел днес е най-безспорната фигура в театъра ни. Това са обратите на битието, в което Даниел следва себе си, таланта си, ценностите си.

Той откри за българската сцена Чапек, Бекет, Брехт, Дюренмат, Олби... Реалистичният театър от нов тип, условността, театралната игра, мелодрамата, абсурда, плебейският театър... Създава стил на театрална работа, съчетание на задълбочен анализ на текста и вихрена театрална игра. Но и осмисля опита си в книги и безспорно формира цяло поколение български актьори. Режисьорският театър има в негово лице един от безспорните си лидери. Личност, автор на собствения си живот и на най- важните страници в българския театър в продължение на повече от 30 години /от 1960-те до 1990-те г./. Истински творец-реформатор- разнолик и впечатляващ... Пъзелът Леон Даниел чака да бъде подреден и разбран.

Първото парче от пъзела-Даниел, което ме впечатли е това необичайно представление по приказките на Карел Чапек. Нещо нетрадиционно, невероятно за 70-те години на миналия век, което разчупва дистанцията между сцена и зала, втурва се към зрителите с подкупваща свежест, импровизации, естественост и артистизъм. Нещо небивало дотогава за хепи соца, за патетиката, сериозността, за нормите на тогавашния традиционен театър. Едно нестандартно, но изключително обичано от публиката приключение в търсене на новите възможности на театъра и общуването му с публиката.

Другото култово парче от пъзела-Даниел, създадено в самия край на соц-а е „В очакване на Годо” на Бекет. Забранен и порицаван тогава автор, с който Даниел отваря духа от дълго затворената бутилката към ново светоусещане за света. С провокативния си абсурд и виртуозност на пресъздаване на един нов език за сцената, запълнена дотогава с битописание и примитивен реализъм, спектакълът на Даниел е истинско събитие в новото време на промени.

В Брехт и „Годподин Пунтила и неговия слуга Мати” режисьорът показва един смислен и забавен плебейски театър. Множеството обрати в спектакъла озонират въздуха на скуката, витаеща около Брехт. Даниел създаде нови представи за новатора на театъра и го превърна в обичан за публиката автор.

Той поставя пиесите на Шекспир като политически театър-жесток и безмилостен- „Напразните усилия на любовта”, „Дванайста нощ”... Поставя Чехов антиромантично и деформирано... Като невъзможна среща на монолози и мотивации на героите... Прекалено трагично, чак до гърч! Класиците добиват нови интонации и щрихи в неговите авторски спектакли.

Има и нещо друго. Като голям майстор на анализа Даниел поставя и съвременни пиеси, които в други прочити звучат плоско и еднопланово- „Жестоки игри”, „Години на странстване” на Арбузов... Virtuoz е и на камерния спектакъл с двама актьори- „Великденско вино” на Константин Илиев, „Соло дует” на Т. Кемпински, „Случка в зоопарка” на Олби. Негероичният човек, сложен и противоречив, но истински, съвременен, въздействащ от сцената е в центъра на тези негови спектакли.

Новаторските представления на Леон Даниел променят театъра ни, но се ползват и с голям интерес от страна на публиката. Не само актьорите му разбират мотивиращите изблици на новия смисъл и нов език, отстоявани от сцената. Публиката се тълпи да ги гледа и още помни спектаклите му – открития. Не креслив дисидент или новатор, а задълбочен майстор, за който промяната, обратите и създаването на истински театър е призвание.

Дотук, реденето на пъзела е само в началото. Това е моят Леон Даниел. Можете да продължите!

Пътешествието в театъра на Леон Даниел си струва!

Мирослава Кортенска